

וקראת לשבת עיונג

אלון תרני בפאכע באקציע ונכונות פלאו

גליון מס' 696

פרשת במדבר

מ"ט באייר התשפ"ג

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סליבה ע"ה | לע"נ סלמה יחי' בן שבה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל שנהו בת מנורה ע"ה

לע"נ מרן רשכבה"ג שמריהו יוסף חיים בן פעשא מרים זצוק"ל, מרן ראש הישיבה הגאון ר' שלום בן תופחה זצוק"ל והגאון ר' שמעון בן חביבה זצוק"ל

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלאך, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

"אתה תאכל בשר והם יאכלו חצץ?..."

לפני קרוב לשישים שנה, אחד משומעי לקחו של מרן רבנו זצ"ל, הציע לי למסור שיעור תורה בבית כנסת מסוים בירושלים, שבכדי להגיע לשם הייתי צריך לנסוע במשך כשעתיים באוטובוסים [הלך וחזור] כדי למסור דרשה של חצי שעה.

בתחילה דחיתי אותו על הסף, כיון שהייתי אז אברך צעיר שישב ועסק בתורה ולא הייתי מעוניין לבזבז את זמני. אם אלך לשיעור זה, תורה מה תהא עליה?

יום אחד לאחר השיעור של מרן, קרא לי הרב והכניס אותי למכוניתו בדרך לביתו. כשהגענו לביתו, פנה אלי מרן ואמר: "שמעתי שאתה לא רוצה ללכת למסור שיעור תורה שהציעו לך".

"רבינו, תורה מה תהא עליה?" עניתי לו. "והאנשים המסכנים האלה מה יהיה עליהם?" השיב לי מרן זצוק"ל. "הלא אין אפילו מי שיגיד להם הלכה אחת!..."

אמרת לי שאני רוצה לגדול, ואז הוא קם ואמר לי: "וכי אני לא רוצה לגדול? אני הולך ומלמד במשך שעה וחצי ומספר סיפורים ובשבילי זה ביטול תורה. בזמן הזה הייתי יכול להספיק הרבה יותר. לי מותר לבטל ואתה לא תבטל את עצמך? אתה רוצה את ההתקדמות האישית שלך ושהם יישארו עמי ארצות גמורים? אתה תאכל בשר והם יאכלו חצץ?" ואז סיים ואמר: "אל תדאג, תלך, והקב"ה ישלם לך על זה כפל כפליים".

שמעתי לדברי מרן והלכתי לשם [בשעות הערב, ולאחר מכן הייתי הולך לכולל ערב] ונדהמתי לראות ארבעה אנשים... אפילו מניין לא היה. אך לאט לאט ליקטנו מניין ותוך תקופה קצרה, פחות מחודש ימים, ארבעים איש היו מגיעים לשיעור ועוד למעלה מעשרים מילדיהם! ואלו אנשים שלא היו באים להתפלל בבית הכנסת אלא היו מתפללים בביתם [או בכלל לא, רח"ל], ומחוסר ידיעה היו מוכרים ארטיקים וגלידות ביום שבת קודש.

בחסדי ה' יתברך, לאט לאט התחילו אותם אנשים להתעניין בדברי התורה הקדושה והיו שואלים שאלות בהלכה. כיום הם יראי שמים בתכלית וקובעים עתים לתורה, ובניהם תלמידי חכמים מופלגים וכל נכדיהם זרע קודש ברח"ה.

ברוך ה', בזכות ששמענו לעצת מרן זכינו לקבל את רבנות שכונת "בית ישראל" והסביבה, וממנה צמחה תנועת התשובה בארץ ובעולם. כמובן שאנו תמיד רוצים להגדיל תורה ולהאדירה עוד יותר ועוד יותר, בחינת 'יש לו מנה רוצה מאתיים', אך גם בזה צריך זהירות וסבלנות, וכפי שאמר לי פעם מרן זצ"ל שבחינת איזהו עשיר השמח בחלקו, שייכת גם בתורה הקדושה!

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

דרך ארץ קדמה לתורה

כלל הוא: תמיד יקראו בפרשת "במדבר" בשבת שלפני חג השבועות, חג מתן תורה. ולא בכדי, ודאי יש בפרשה זו לקחים ומסרים שיכינו אותנו לקראת קבלת התורה. אחד מהם נחשף לעינינו על ידי האלשיך הקדוש זצ"ל.

משה רבינו נצטווה לפקוד את העם, יחד עם נשיאי השבטים. לשם כך היה עליו למנות נשיאים. נקב הקדוש ברוך הוא בשמותם, "ויקח משה ואהרן את האנשים האלה אשר ניקבו בשמות, ואת כל העדה הקהילו", כדי למנותם על ידי נתינת מחצית השקל לאחד.

וביאר האלשיך הקדוש: "אלה קרואי העדה", שעוד בטרם נבחרו לנשיאות היו מורמים מעם ונבחרו האומה. "נשיאי מטות אבותם", נציגי השבטים היו. ולא בכדי, אלא "ראשי אלפי ישראל הם", שרי אלפים היו בזכות חכמתם ותבונתם. ועם כל זאת, לא בחר בהם משה רבינו עד שהבורא יתברך לא נקב בשמותם. ומדוע? משום שהיו חכמים נוספים בעם, גאונים וקדושים ומורמים מעם, שעלולים היו להפגע. אמר משה רבינו: לא אוכל לעשות זאת, לבחור באחד ולפגוע ברעהו. רבנו של עולם, נקוב בשמותם. אל תטיל זאת על כתפי! ולא זו בלבד, אלא שלאחר שהבורא יתברך נקב בשמותם, ומשה ואהרן עמדו להקהיל את כל העדה, לא ניצלו הזדמנות זו למעמד ההכתרה, אלא קראום קודם והודיעום על המינוי. רק לאחר מכן הקהילו את העדה. ומדוע, מאותה סיבה: אם יקראו להם במעמד כל העם, יהיו כאלה שיתחמץ ליבם כשיכריזו את השם, והמועמד יפלט דרך. משום שחושבים הם עצמם ראויים, וחשים מקופחים. ומשה רבינו נזהר כל כך בכבוד הבריות, רגיש היה כל כך לריגשותיהם!

ופרשה זו קוראים אנו לפני מתן תורה, משום שהיא תנאי לקבלת התורה. משום שדרך ארץ קדמה לתורה. ועשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא שלא נזהרו בכבוד חבריהם, מתו בימי הספירה, ולא זכו להגיע למתן תורה!

הגמרא במסכת סנהדרין (יא.) מספרת: מעשה ברבינו הקדוש שישב ודרש לפני תלמידיו, והריח ריח שום. ציערו הריח, ואמר: "מי שאכל שום, יצא". עמד רבי חייה הגדול, גדול התלמידים, ויצא. הראה בכך את הדרך לכולם, שעמדו ויצאו. באותו היום, התבטל השיעור. למחרת, פנה רבי שמעון, בנו של רבינו הקדוש, לרבי חייה הגדול ושאלו: "אתה הוא שציערת לאבא?" מדוע אכלת שום לפני השיעור?

אמר לו: "לא תהא כזאת בישראל!" חלילה וחס. לא יצאתי אלא כדי שכולם יצאו יחד איתי, ולא ידעו מי אכל את השום, ולא יתבייש בצאתו!

כך נזהרו רבותינו בכבוד אדם מישראל! אבל על ידי כך התבטל השיעור?! דרך ארץ קדמה לתורה, והנשיאה בעול עם החבר היא מקנייני תורה!

בבחורות, נודע שמו של הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל לתהילה כעילוי חריף ובקי בכל חדרי התורה. עשיר מוקיר תורה זכה בו כחתן, ובתקופת האירוסין הזמינו לעירו, להתפאר בו בפני למדני המקום. שמחו לפגוש בעילוי הנודע והקיפוהו בשאלות קשות וסבוכות - והוא כאילם לא פצה פיו, לא מצא ידיו ורגליו. השתאו הלומדים: הארי נעשה שועל. התאכזב החותן, אף ספג שנינות לעג, וכבר חשב לנתק את הקשר... ביקשו החתן: ימתין כבודו יומיים נוספים, ואז יחליט.

כעבור יומיים נכנס החתן לבית המדרש וחשף את חילו לאורייתא: ענה על כל השאלות ופתר את כל הספיקות, הוכיח את גאונותו, חריפותו ובקיאותו, והכל נדהמו מגדלותו. רק שאלה אחת טרדה את מנוחתם: מדוע כלא החתן את מעיינות חכמתו עד עתה?

אך גם חידה זו באה על פיתרונה: בבואו, מצא שם הגאון הצעיר חתן נוסף ברוך כשרונות - שחונתו ביקש להתפאר בו, ואכן זכה להערכה. לא רצה רבי עקיבא איגר להאפיל עליו ובחר לשים עצמו כבור ועם הארץ עד שהלה יצא מן העיר. ואז, רק אז, חשף את תורתו - כי דרך ארץ קדמה לתורה!...

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"איש ראש לבית אבתיו הוא" (א, ד).

כאשר הצדיק רבי מנחם מנדל מקוצק היה ילד, פרצה שריפה גדולה בעיירת הולדתו. הבתים, בתי עץ, נאכלו במהירות באש המשתוללת באין מושיע. אמו של הילד, מנחם מנדל, הצליחה ממש ברגעים האחרונים, למלט את עצמה ואת ילדיה מהאש, ניצבה במרחק מהאש ופרצה בבכי מר.

אמא - פנה אליה בנה, מנחם מנדל - מדוע את בוכה? וכי ראוי בית עץ ורהיטים מעץ שיבכו עליהם?

בני - השיבה אמא - אין אני בוכה על הבית או על הרהיטים. בוכה אני על מגילת היוחסין היקרה שלנו... במגילה זו רשומים שמותיהם של כל אבות משפחתנו הקדושים והטהורים.

אל תבכי - אמר הילד - מבטיח אני לך, שבעזרת ה' כאשר אגדל, אתחיל במגילת יוחסין חדשה אשר תתחיל ממני...

"איש ראש לבית אבתיו הוא" (א, ד).

כאשר היה הצדיק רבי צבי הירש מרומינוב נער קטן כבן עשר, התייתם מהוריו. מפני מצבם הדחוק של בני משפחתו מסרו את הנער שיעבוד כשוליה בביתו של חייט פשוט...

לאחר שנים רבות, כאשר היה כבר צדיק מפורסם, ישב רבי צבי הירש בקרב חסידיו ואמר להם: אני, לא זכיתי ללמוד מאבי דבר, משום שנתיתמתי כאשר הייתי נער קטן. ואולם, מאותו חייט ששהיתי בביתו למדתי שני דברים חשובים: א. לא לקלקל דברים חדשים. ב. לתקן, ככל האפשר, דברים ישנים שהתקלקלו...

"ויהיו בני ראובן בכר ישראל... במספר שמות לגלגלתם כל

זכר מבן עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא" (א, כ).

יש להבין - שאל הצדיק רבי לייב מסוכוצ'וב - מדוע בכל השבטים נאמר "לגלגלתם", ואילו בשבט לוי כאשר הוא נמנה לאחר מכן לא נאמר בו "לגלגלתם"?

אלא - תירץ רבי לייב - בגמרא מסכת מנחות (דף לו עמוד א) מסופר על פלימו ששאל את רבי: מי שיש לו שני ראשים, באיזה מהן מניח תפילין? הקפיד עליו רבי ואמר: או שתעמוד ותצא לגלות, או שתקבל עליך חרם, כיון שאתה לועג, שהרי אין מציאות כזו של אדם עם שני ראשים!

עודם מדברים, הגיע אדם אחד אל בית המדרש ושאל: נולד לי תינוק בעל שני ראשים, כמה אני צריך לתת לכהן כפדיון הבן?.

בתוך דין ודברים בעניין זה, מלמדת אותנו הגמרא שתינוק כזה שנולד עם שני ראשים אינו יכול להתקיים יותר מ"ב חודש.

לפי זה - סיים רבי לייב - מובן היטב שהרי את כל בני ישראל מנו "מבן עשרים שנה ומעלה" ואם כן ניתן לספור אותם לגולגלותם שהרי אם הגיעו לגיל זה אין כל חשש שמא יש בהם אדם עם שני ראשים.

אולם בני שבט לוי בהם נאמר (לקמן פרק ג' פסוק טו): "מבן חדש ומעלה תפקדם" לא נאמר בהם "לגלגלתם" כי יש לחשוש שמא בגיל זה עדיין עלול להימצא תינוק בעל שני ראשים!

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

לצלם את חג השבועות...

ישנה תופעה, היא כבר מזמן הפכה אצלנו להרגל ולדבר שבשגרה, תמונות... כל אירוע מצולם עד כלות, בכל הזדמנות המצלמה נשלפת ומתקתקת ללא הפסקה. חלאק'ה, בר מצווה, אלבום מהישיבה קטנה, ועוד אחד וחצי מהישיבה הגדולה. דור של תמונות. אפשר לדבר על החלק השלילי של העניין, אני דווקא בוחר להסתכל על הטוב.

כולם רוצים לזכור, שגם אחרי זמן תישאר האפשרות לחזור ולהרגיש. השמחה הייתה כל כך מוצלחת, נחמד אחרי שנה או שנתיים לפתוח את האלבום להיזכר ולהרגיש שוב את השמחה.

התמונות גורמות לאדם להרגיש ששום דבר לא עובר וחולף, כל מה שהוא רוצה נשאר לעד, לא נשכח, נכנס לארכיון. ויש לזה גם פן רוחני...

הנה מגיע ובא חג מתן תורתנו! יום גדול ונשגב, אחד משלושת הרגלים בהם אנחנו מנסים כל אחד בדרכו לספוג אל קרבנו את ההשפעה הרוחנית הנשגבה היורדת משמים כל שנה מחדש.

את השפע הזה אנחנו רוצים לשמור, לא לאבד. איך אפשר לצלם את שבועות, את ההשפעה, להכניס לאלבום ולפתוח מתי שצריך?

אכן, ידוע היה בצילו של המשגיח דיישבת חברון הגה"צ ר' מאיר חדש זצ"ל, שהיה מחדד תמיד, שהנה בנוהג שבעולם אדם שואל את חברו לאחר החג "איך עבר עליך החג?", אך טעות גדולה היא, משום שהחג לא עבר, הוא נוסף. האדם המשכיל סופג אל קרבנו את החג ומוסיף אותו ואת השפעתו לנפשו ולדרך עלייתו הרוחנית.

ואנו מתפללים ע"כ בכל תפילה מתפילות החג:

"והשיאנו ה' אלוקינו את ברכת מועדיך לחיים ולשלום" - במילים אלו אנו מבקשים מאת מקדש ישראל והזמנים את ברכת המועד שתלווה אותנו הלאה ותיספג בנו ובנשמתנו לאורך ימים ושנים, שתישאר לנו בנפש כמו תמונה באלבום.

הבחנה נפלאה בביאור תפילה זו שמעתי מהרה"ג ר' יצחק מאיר גורא שליט"א ראש הישיבה לצעירים רמת שלמה:

השורש ממנה נגזרת המילה 'והשיאנו' מופיע בתנ"ך בשלושה אופנים שונים:

האחד הוא מלשון משא ועול - "משא בני קהת"; מאידך שורש זה מובא גם כלשון מתנה - "ותרב משאת בנימין ממשאות כולם חמש ידות"; וכמובן גם מלשון נשיא וחשיבות - "ונשיא לבני ראובן".

והביאור בזה על דרך הדרוש, שבתפילה זו אנו מבקשים מהקב"ה 'להטעין' עלינו את השפעת היו"ט, ואף אם לא בזכות, הרי שאנו מבקשים השפעה זו 'במתנה' מאיתו יתברך, וביחוד בקשתנו שהמטען הזה והמתנה טובה הזו ישפיעו עלינו לאורך זמן 'לרומם' אותנו ולגדל אותנו בעבודתו יתברך. לא סתם לעשות תמונות, לא סתם לשמור אלבומים, אלא שנוכל בכל עת מצוא לחזור אל ההרגשות, לחוש שוב את ההתעלות, למצות את התכלית של המשא הזה, של המתנה הנפלאה הזו.

נמצאים שלושת האופנים מתבארים בתפילה זו, 'והשיאנו ה' אלוקינו את ברכת מועדיך'. אמן כ"ר.

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

כח התפלה

אין כמו תפילה של אמא ודמעה של אבא לקידום ולהצלחה

של ילד. מרן החזו"א זי"ע כשהיה מדבר בלימוד עם בחור תלה את כל הצלחת הילד רק בזה! עם ישראל בימים אלו מתפלל בסילודין את תפילת השל"ה הקדוש, המודגיש בראש דבריו: 'וביותר צריך זירוז להתפלל שיהיה לו זרע כשר עד עולם'.

לא לו החושבים שרק בזמנים מיוחדים כמו ער"ח סיון ובימים הנוראים הזמן להתפלל, נעתיק את דברי ה"משנה ברורה" (קכ"ב סק"ח) בשם ה"חיי אדם": "וראוי לכל אדם להתפלל בכל יום ביחוד על צרכיו ופרנסתו, ושלא ימוש התורה מפיו וזרעו וזרע זרעו ושיהיו כל יוצאי חלציו עובדי ד' באמת ושלא ימצא ח"ו פסול בזרעו". ומוסיף המשנ"ב: "ואם אינו יודע לדבר צחות בלשה"ק יאמרנו אף בלשון אשכנז רק שיהיה מקירות ליבו". הרי לנו שלא משנה באיזו שפה מתפללים, לא משנה הנוסח, העיקר שיהיה מקירות הלב.

ידוע שה"חתם סופר" העיד שאמו לא הבינה לשון הקודש ובכל זאת זכתה לבן גדול כל כך בתפילות מעומק הלב בלשון המדוברת.

מסופר שפעם שיבב בעל ה"דברי חיים" את ה"כתב סופר" בפני אביו הגדול, מרן ה"חתם סופר". הוריד החת"ס את כובע הרבנות הגדול שחשב מעל ראשו ואמר:

"אם לא שהייתי ממלא כל יום את כל הכובע הזה בדמעות כדי שאצליח בחינוכם איך הייתי זוכה לכל זה". כך שגם אם האבא הוא גדול הדור עליו לשפוך דמעות כמים לזכות לבנים תלמידי חכמים. ידוע על מרן הסטייפלער שהיה מתבטא בסוף ימיו שעד היום הוא מוריד דמעות על בנו מרן הגר"ח קניבסקי, שיגדל בתורה, וזה היה כבר כשנודע שמו כשר התורה...

אברך הגיע פעם אל קה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע, שיברכו שיזכה לבנים טובים. אמר לו, "על ילדים טובים צריך להתפלל עוד בתור בחור, כעת מאוחר..."

הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זי"ע אמר ליהודי שביקש ברכה לילדים טובים: "להצליח בחינוך צריכים לקום באשמורת הבוקר ולהזויל דמעות על ספר תהילים בתפילה להקב"ה".

המשך בגליון הבא אי"ה